

Nolltolerans

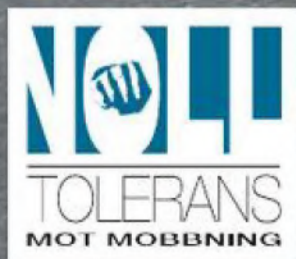

ESCAPE

– en film om nätmobbning

Richard Bergfors

Har lärt sig hantera sin byghet

Olweusmetoden

Varenda unge ska ha rätt
till en trygg och säker
skolmiljö!

Filmen Escape	4
Lärohandledning	6
Novell Kalkbrottet	7
Notiser och Boktips	8
Richard Bergfors	10
Rättväsendet	13
Olweusmetoden	14

Barn idag lever i en digital vardag som vuxnenvärlden också måste förstå sig på.

Som de flesta av oss uppmärksammat så inträffade en händelse i Göteborg för en tid sedan och som kanske kom lite som en chock för många av oss. Någon skapade ett Instagramkonto och började hänga ut ungdomar med bild och elaka kommentarer. På väldigt kort tid spred sig bilderna på nätet och snart hade det hela lett till ett upplopp bland delar av stadens ungdomar.

Hur kunde det bli så, vad var det som hände och när händer det igen? Det är frågor som jag tror att många av oss har ställt och kanske är det lika många som inte finner tydliga svar. Kanske tänker vi vuxna att det är internets fel, att det är tillgängligheten och enkelheten i att yttra sig på nätet som gör internet till skurken. Kanske tänker vi att dagens ungdomar inte har något hyfs och att det minsann var bättre förr. Kanske tänker vi att det är dagens föräldrar som i och med sitt curlande skapat själviska individer som bara bryr sig om sig själva.

Personligen är jag övertygad om att internet är en bra sak och att vi, om vi nu gör det, bör sluta fokusera på internet som skurken och se det som en arena för olika uttryck och samverkan. Frågan vi bör ställa oss skulle kunna vara, varför finns det ett så stort behov av negativa uttryck?

I alla tider har vi vuxna, både skolpersonal och föräldrar, arbetat med att guida och fostra våra barn, att finnas där vid behov och för vägledning. Vi vet att barnen behöver oss, även om de inte alltid vet det själva. Vi vet också att vi inte kan eller bör vara överallt där barnen är, de måste också få ha eget utrymme och eget ansvar.

Men, på samma sätt som vi vuxna i alla tider har agerat förebilder, ledare, fostrare och deltagare i barn och ungas fysiska vardag så tänker jag att vi nu också behöver agera digitalt. Unga idag och för den delen också en del vuxna, lever lika mycket digitalt som fysiskt. Det finns en digital vardag bland barn och unga som vuxnenvärlden behöver förstå och viss mån ge sig in i.

Många av våra unga spenderar stora delar av sin fritid online och har så gjort under flera år. De har utan vuxen insyn eller vägledning skapat sig en parallell vardag med egna regler och värderingar. Jag tror och tänker att vi vuxna på mer än ett sätt skulle tjäna på att ge oss ut på nätet och ställa samma fråga som vi gör när barnen kommer hem från skolan, hur har du haft det idag?

Kanske skulle ett sådant agerande i förlängningen ge oss en större inblick i ungas digitala vardag och kanske också svaren på frågorna som ställdes angående händelsen i Göteborg.

ESCAPE

– en film om nätmobbning

Efter hårt arbete med manus, letande av rätt produktionsbolag och sen själva inspelningen så är nu filmen om nätmobbning klar och publicerad. Det är med mycket stor glädje som vi på Nolltolerans önskar dig en filmupplevelse som förhoppningsvis kan vara med i det förebyggande arbetet mot mobbning på nätet.

Vi har sen sommaren 2012 arbetat med filmen eftersom vi har upplevt ett stort behov av material i ämnet på skolorna. I ett tidigare nummer av tidningen Nolltolerans presenterade vi en artikel om själva inspelningen, nu är alltså filmen klar och finns för åskådning och nedladdning på www.filmenescape.se

Filmen handlar om en kille som går på högstadiet och som efter en händelse blir utsatt på nätet och via mobiltelefoner. De som har sett filmen menar att man blir berörd på det sätt som vi ursprungligen önskade. Vår förhoppning är att det med känslan som filmen ger finns goda förutsättningar för diskussion och en start på ett arbete som kan leda till minskande kränkningar på nätet.

Tillsammans med filmen på filmens hemsida (www.filmenescape.se) finns en lärarhandledning som du som vuxen kan använda i arbetet med dina elever. Det är också så att filmen och, i viss mån även handledningen, ger er ett bra tillfälle att bjuda in föräldrar för visning.

Många föräldrar har idag ingen eller väldigt liten insyn i vad unga gör på nätet. Genom att visa filmen för dem så tror vi att man också i dialogen med föräldrarna kan hitta en ny riktning på samarbetet. Föräldrarna är en av nycklarna i arbete med att förebygga och motverka mobbning på nätet.

Varför inte skicka ut en inbjudan till föräldrarna där ni bjuder in till en filmvisning

med syfte att hitta just ett nytt samarbete kring de här frågorna? Många är oroliga för all den tid deras barn och unga lägger på nätet men vet inte riktigt hur de ska agera. Tänk om ni tillsammans kunde hitta ett gemensamt förhållningssätt och gemensamt också skaffa er en större förståelse för ungas digitala vardag.

I största möjligaste mån är det också viktigt att involvera eleverna i diskussionerna och i det eventuella framtagandet av en handlingsplan. Det är ingen nyhet för oss att elevinflytande och deras delaktighet är av stor betydelse för ett lyckat förändringsarbete i skolan. För det är med stor sannolikhet så att det är just någon form av förändring som ska till om vi vuxna ska kunna skaffa oss en större inblick i ungas digitala identiteter, och därmed också i större utsträckning kunna vara med och påverka det som sker.

Se filmen själv, läs igenom handledningen och fundera på hur du eller ni på din skola kan använda materialet på bästa sätt.

Jesper Svensson

Lärarhandledning till filmen ESCAPE

I samband med att vi nu har tagit fram och publicerat filmen ESCAPE så presenterar vi också en lärarhandledning. Syftet med handledningen är att den ska ta vid där filmen slutar och bidra till en fortsatt dialog och en diskussion kring ämnet. Förhoppningen är också att handledningen ska vara en start på ett mer långsiktigt arbete med unga och ungas digitala vardag och digitala identiteter.

Alla om som arbetar med barn och unga idag vet att internet är en stor del av deras tillvaro. Att surfa på nätet är den kanske vanligaste och mest eftertraktade fritidssysselsättningen för många av våra unga. Men, utan vuxen närvaro eller insyn så blir det svårt för oss vuxna att vara med och vägleda barnen då det behövs. För att hjälpa oss själva och underlätta i arbetet med att hjälpa utsatta elever på nätet och för att kunna få andra att inte kränka sina medmänniskor så behöver vi en större förståelse och nya verktyg för en positiv och givande dialog.

Nedan följer ett utdrag ur handledningen som du finner på www.filmenescape.se

”Vi fortsätter med bästa kompisen Linneas agerande. Hon finns ju med hela tiden och sitter tillsammans med Madde framför datorn när de lägger upp bilderna.

- Hur påverkad tror du att Madde blir av Linnea?
- Hade Madde lagt upp bilderna på Anton om inte Linnea varit med?
- Hur tror du att Linnea tänker, varför vill hon att Madde ska lägga upp bilderna?
- Får man lägga upp bilder på klasskompisar eller andra människor hur som helst på nätet?

Följande text är ett exakt utdrag från Datainspektionens sida frågor och svar.

”Fråga:

Min kompis har lagt ut en bild på mig på sin Facebooksida. Får han göra det utan att fråga mig?”

Många fler frågeställningar, övningar och svar på frågan om man får lägga upp bilder hur som helst på nätet finner du i den kompletta handledningen. Vi önskar er lycka till i ert arbete mot alla former av mobbning, kränkande behandling och utanförskap. Förhoppningsvis kan vår tidning och vårt material vara en hjälp på vägen.

Novell: Kalkbrottet

Av: Jesper Svensson

Ibland önskar jag att jag var en fågel. I morse gick jag som vanligt på väg till skolan förbi kalkbrottet där vi brukar bada på somrarna. En ensam fiskmåså gled fram över vattenytan och jag kunde inte låta bli att önska att det var jag. Så enkelt, så stillsamt och inte en ända måskompis som bråkas eller retas. Jag stannade extra länge vid vattenkanten och tittade på fågeln som verkade vara helt bekymmersfri, även om jag visste att jag skulle komma försent och få skäll av både läraren och av klasskompisarna. Peter, du måste lära dig att komma i tid skulle fröken säga och låta arg.

Klasskompisarna skulle hålla med och reta mig för att min gamla mobiltelefon som inte fungerade och därmed inte larmet heller.

De flesta i klassen har nya mobiler, smartphones. Inte alla, det finns dem som har lika gammal mobil som jag. Det finns till och med en tjej som inte har någon mobil alls men det är bara mig de retar, jag fattar inte...

Jag funderade ett tag på om jag skulle strunta i skolan helt och stanna vid brottet. Vid den här tiden på året är det nästan inga människor här alls. Egentligen så tycker jag om människor, mamma och pappa brukar säga att jag är en riktig social kameleont, vad det nu betyder. Jag tror att det betyder att jag har lätt att umgås med andra och att jag har lätt för att bli omtyckt. Tänk om de visste hur det är i skolan, då skulle de nog ändra sig och säga att jag är en tråkmåns som ingen vill vara med. Jag har inte berättat för mamma och pappa hur det är i skolan. Vill inte göra dem ledsna.

Jag vet inte varför det blev så här. Förra året i sexan var allt jättebra. Allt blev annorlunda när vi började sjuan på nya skolan. Hela sommarlovet innan sjuan såg jag verkligen fram emot att börja på ny skola med nya och gamla klasskompisar. Jag var inte speciellt nervös för i hela mitt liv har jag aldrig haft några problem med skolan. Det har alltid varit enkelt, både med att lära sig saker i klassrummet och med kompisar. Det stämmer nog det som mamma och pappa säger, att jag är, eller var en social kameleont. Men inte längre, nu är jag mest ensam och tyst. Jag har försökt vara som förut men det fungerar inte. Ingen lyssnar och nu för tiden när jag säger något så skrattar de åt mig och frågar vart jag fick luft ifrån. Det var därför som jag ville stanna kvar vid vattnet och låtsas att jag var en fiskmåså. Den behöver inte prata, den kan

ju inte ens. Ingen som retas om den skulle försöka och ingen som klagar över att mobilen är gammal och ful, lika ful som den som håller i den, jag.

Tänk om man kunde flyga. Då kunde man ta sig härifrån, sväva över vattnet och hålla sig på säkert avstånd från alla idioter som bara klagar och klagar. Ingen människa kan ju flyga det vet jag. Inte länge i alla fall. Jag skulle ju kunna klättra högst upp det lilla berget intill kalkbrottet och flyga ner till marken. Det skulle säkert vara hur skönt som helst, tills man landar. Jag undrar hur det skulle kännas. Skulle jag dö eller kanske skulle jag klara mig.

Jag vill inte dö men det skulle vara ganska bra om jag flög ner till marken och slog mig lagom mycket så jag fick ligga på sjukhus. Där skulle jag säkert få vara i fred och kunna ta det lugnt. Men vad skulle hända om jag dog? Mamma och pappa skulle nog bli jätte ledsna och undra vad som hänt. Jag kunde ju skriva ett brev till dem och förklara att jag bara ville testa hur det var att flyga som en fågel och att det inte var meningen att dö. Att jag bara ville få lite lugn och ro och komma bort ifrån alla idioter och hamna i en varm och skön sjukhussäng. Fast nej, det kan jag inte göra. Varken skriva ett sånt brev till mamma och pappa eller flyga från klippan. Jag vågar inte. Jag vågar ju inte ens berätta för dem hur det är i skolan. Jag är en fegis.

När jag kom till skolan efter att ha suttit vid vattnet alldeles för länge blev det precis som jag trodde. En arg fröken och klasskompisar som höll med henne och frågade om det var mongomobilen som inte ringt. Jag sa inget utan satte mig bara på min plats och slog upp matteboken. Jag brukade tycka om matte och jag brukade tycka att det var lätt. Nu är siffrorna svåra att förstå och det ända jag kan tänka på är att fröken med ett leende på läpparna brukar säga att vi ska räkna med bråk. Jag vet ju att hon menar bråktal i matteboken men jag misstänker att hon också på något sätt menar mig. Det har varit en del bråk och stök runt mig brukar hon säga. Med det menar hon nog de gånger jag försökt säga ifrån och till och med bett om hjälp. Jag har blivit en fegis, tråkmåns och bråkstake. Jag fattar inte hur det blev så här. Kanske skulle jag ändå göra det enkelt för alla och provflyga från klippan.

Det är mörkt och jag ser nästan inte marken nedanför. Ett steg till och jag faller, ett steg till och jag får känna hur det känns att flyga.

Barn i mellanstadiet är de som mår sämst av mobbning

Enligt författaren Lisbeth Pipping som arbetar med frågor kring mobbning är det långt fler än tonåringar som blir utsatta för mobbning. Hon menar att det är barnen som går på mellanstadiet som mår sämst av mobbningen.

Lisbeth var själv svårt mobbad i skolan och har mött sina mobbare i vuxen ålder. Hon menar att det är alldeles för få vuxna som lyssnar på de utsatta barnen.

(Nyheter P4 Göteborg)

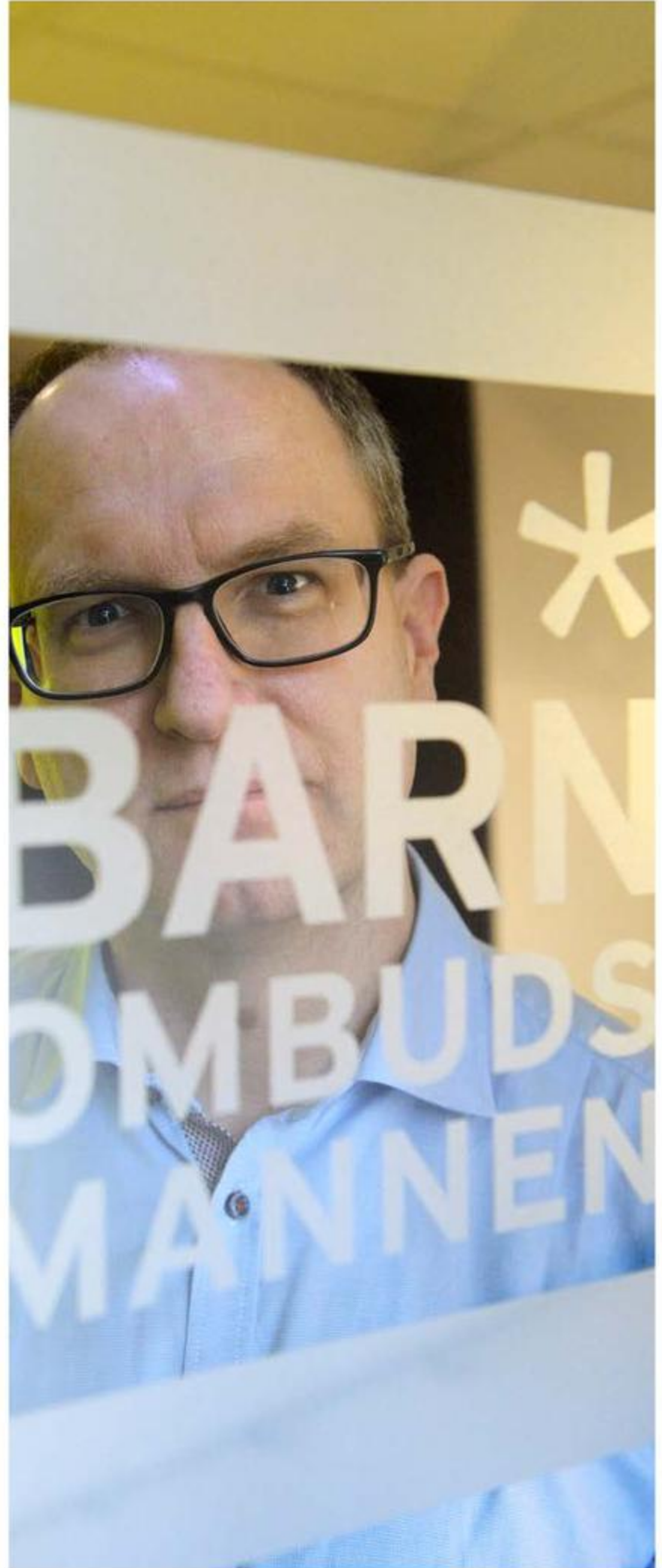

Normkritik mot mobbning

Två ungdomspolitiker från Grön Ungdom respektive Liberala Ungdomsförbundet menar att skolan behöver bli mer normkritisk och stärkande av goda normer för att få slut på mobbning och kränkningar.

När vi lär våra barn att tolerans är rätt och intolerans är fel så bekräftar vi normer som avdelar eleverna i "normala" (de som ska tolereras) och "avvikande" (de som inte ska tolereras). Det här agerandet leder till en förstärkning av de strukturer och maktordningar som i sin tur påverkar och leder till mobbning. Detta menar kritikerna. Man bör istället se till så att skolan arbetar med normkritik.

(Smålandsposten)

Barnombudsmannen ska lyssna

Enligt Maria Larsson (KD) så är det viktigt att Barnombudsmannen lyssnar på barn som utsätts för mobbning. Därför får nu BO på uppdrag av regeringen i uppgift att erhålla erfarenheter och åsikter från unga om kränkande behandling.

(SVD NYHETER)

Många skolor är dåliga på att stoppa mobbning

Efter en nyligen gjord granskning så framkommer det att sju av tio skolor är mycket dåliga på att stoppa mobbning. Skolinspektionen får ta del av många anmälningar och de vanligaste handlar om kränkande behandling. I närmare 200 fall har Barn och elevombudsmannen drivit fall där man krävt skadestånd för eleven.

Rådande skollag är mycket tydligt med sin nolltolerans i frågan. Det är också så att skolinspektionen kan rikta skarp kritik mot de skolor som inte visar ansträngningar i sina försök att stoppa pågående mobbning. Några av skolorna har blivit bättre men det räcker inte hela vägen. (jnytt.se)

Unga lär gamla

re unga kilar i Stockholm har kommit på en idé som både ger kunskap och glädje till pensionärer i huvudstaden. Många gamla tycker att det är svårt att förstå och svårt att använda internet. Detta har killarna tagit fasta på och börjat anordna kurser för målgruppen, kurser i vilka de delar med sig av sina kunskaper om internetanvändandet. Än så länge har 100 seniorer deltagit i utbildningen och killarna satsar nu på att expandera sin verksamhet till andra delar av landet. (mynewsdesk)

Lästips!

Elza Dunkels

Vad gör unga på nätet?

2UPPL. 2012, Gleerups Utbildning AB

Ta del av Elza Dunkels, lektor i pedagogiskt arbete, bok som tar upp det som många av oss funderar över, vad gör unga på nätet?

Elza visar hur viktigt det är att kunskaperna om unga och nätet sätts i ett sammanhang. Hon menar att om vi bättre vill förstå så behöver vi närma oss de unga på ett nytt sätt och ställa frågor både i hemmet och i klassrummet. Den mest värdefulla informationen om vad de unga gör på nätet får vi från de unga.

GL Good Luck.

Max vd Richard Bergfors har lärt sig hantera sin blyghet

Som vd för den framgångsrika hamburgerkedjan Max är Richard Bergfors en av Sveriges mest framträdande entreprenörer som ofta står i fokus, talar och tar kommando inför stora grupper. Men en gång var han en blyg och osäker liten kille som fick magknip när han skulle prata inför klassen.

– Jag har alltid varit blyg och lite mer tillbakadragen. Men jag har nog aldrig sett det som något större problem. Jag har mer fått lära mig att leva med det och konstatera att det är en del av min personlighet som jag måste jobba lite extra med, säger han lite eftertänksamt.

Blyghet kan upplevas som ett handikapp och för vissa ha något skamligt över sig, särskilt i dagens samhälle då människor förväntas vara framåt och ta för sig. Men Richard ser det mer som om vi alla människor har blivit tilldelade en ”påse” med olika egenskaper, som innehåller både bra och sämre egenskaper - blyghet kan vara en egenskap.

– Därför är det viktigt att bli medveten om sin egen personlighet; vilka svagheter som man kanske måste jobba lite extra med, och vilka styrkor man kan dra nytta av på ett positivt sätt. Jag är övertygad om att alla har något de är bra på som man kan utveckla, fokusera på, säger han övertygat.

Som ung var det jobbigare att hantera sin blyghet, framför allt i situationer då han var tvungen att vara i centrum för all uppmärksamhet. Det hände att han undvek vissa sådana jobbiga situationer. Och att hålla föredrag inför hela klassen orsakade ofta både illamående och en klump i magen.

– Jag mådde väldigt dåligt innan. Fick magknip och mådde illa. Men en tröst var att jag inte var ensam. Det fanns alltid fler som kände likadant som jag.

Inre glöd och styrka

Under åren har Richard jobbat med sin blyghet och tvingat sig att vara mer utåtriktad och interagera med andra. Generellt när det gäller blyghet är det viktigt att bryta sitt tankemönster och vända sitt fokus utåt. Än idag känner han sig fortfarande besvärad av att hålla föredrag, men det ingår numera som en naturlig del i hans roll som vd att stå i centrum i större offentliga sammanhang. Det har i sin tur hjälpt honom att träna bort sin blyghet.

– Jag tycker fortfarande inte att det är särskilt roligt att hålla föredrag, men har lärt mig att förbereda mig väl och hantera det

på ett bra sätt vilket stärkt mitt självförtroende.

Hans råd till unga som har någon form av handikapp eller svaghet, vare sig det är blyghet eller något annat, som gör att man känner sig utanför, är att leta efter sin inre styrka och ”inre glöd” och använda det som drivkraft.

– Det handlar mycket om den mentala inställningen, att bygga upp sitt självförtroende och att tro på sig själv. För mig har det varit viktigt att tänka positivt, och sätta upp delmål att fullfölja. Och att då och då tvinga mig själv till att utsätta mig för något obehagligt. När jag väl har gjort det, har det gett mig en ”energikick” och ny inre styrka, säger han.

Olikheter berikar

Att värna om olikheter och mångfald är centrala frågor för Sveriges äldsta hamburgerkedja. Som vd har Richard även uppmärksammats internationellt för företagets unika mångfaldsarbete. Max prisades nyligen för sitt långsiktiga arbete med att inkludera människor med funktionsnedsättning. Något som är högt prioriterat för Richard och som ligger helt i linje med ledordet ansvar som genomsyrat familjeföretaget sedan 1968. Det var då Curt Bergfors, 19 år, öppnade grillkiosken, X-grillen, i Gällivare tillsammans med sin sambo Britta.

Richard tycker att olikheter berikar och att kompetensen hos funktionsnedsatta borde tas tillvara i mycket högre utsträckning än den gör i dag.

– Alla är vi olika, en del människor är mer extroverta och andra mer introverta. Ingen kan vara bra på allt – och ingen har facit på hur man ska vara. Det är viktigt att alla människor med sina olikheter får möjligheter att utvecklas utifrån sina specifika egenskaper och förutsättningar.

– Jag hoppas att utmärkelsen kan inspirera andra företagare att skapa ett samhälle som tar tillvara alla individer och deras respektive kompetens, framhåller han.

Samtidigt som Richard varit blyg har han också alltid varit extremt målmedveten och disciplinerad – och haft ett bra själv-

Personligt Richard Bergfors

Arbetar som: Vd på Max Hamburgerrestauranger sedan 2002

Ålder: 37 år

Familj: Flickvän

Förebild: Mamma Britta och pappa Curt (styrelseordförande i Max), som startade företaget och gett inspiration och stöd genom åren.

Ingvar Kamprad och Richard Branson.

Motiveras av: Mål och resultat

Gör mig lycklig: Att umgås med människor jag tycker om. Och att åka skidor – det är det bästa som finns.

Utmärkelser: 2007 Entrepreneur of the Year (region norr), 2009 Årets Gröna Kapitalist av affärsmagasinet Veckans Affärer, 2011 Corporate Social Responsibility Award for Leadership där han prisades för sitt starka ledarskap inom miljöområdet, 2012 Årets VD, kategori Stora Företag, av ledarskapssiten Motivation.se och Executive People.

förtroende. Han återkommer till hur det – När jag väl har bestämt mig för något, då fokuserar jag till hundra procent för att lyckas – och jag lyckas i de allra flesta fall. I skolan tävlade jag om att få högst betyg och då fick jag bara femmor (på den tiden var betygsskalan 1-5), säger han. Idag blir samhället mer extrovert, och

Mångfaldsfrågor i företagets DNA

Att sätta upp mål och bryta ner dessa till delmål och sedan följa upp resultatet är enormt kul och drivande, fortsätter Richard. Och helt klart har många mål uppfyllts när det gäller Max utveckling och expansion. Max växer så det knakar och har fyrdubblat sin verksamhet bara de senaste tio åren. De närmaste åren planeras en internationell expansion, och det är också i utlandet bolaget bedöms att växa snabbast framöver.

Richard tror att Max kan vara lika stort utomlands som i Sverige om tio år. Sänkningen av restaurangmomsen har bidragit till en ökad försäljning vikt i sin tur resulterar i många nya jobb. Självklart är denna utveckling mycket viktig, men i ett familjeföretag som Max handlar det inte bara om att växa – det finns andra faktorer som är viktigare, understryker han. – Det handlar bland annat om att personalstyrkan ska spegla mångfalden i befolkningen. Som mål ska vi ha minst 250 anställda som har funktionsnedsättningar. Och det målet passerade vi redan under 2012. Och vi har ett nytt avtal med Samhall om att rekrytera ytterligare 300 personer.

Det är tydligt att mångfaldsfrågorna ligger i familjens och företagets DNA.

– Vi tror så starkt på mångfald. Vi ser på individen och sedan skraddarsyr vi jobbet. Han eller hon är bra på en del saker men inte andra, precis som jag själv. Och jag vet hur det känns när självkänsla förändras och vad det betyder för ens liv, säger han.

Frågor till rättsväsendet

angående utsatthet och mobbning på internet.

Vad heter du?

Jag heter Oskar Wallin och jag är 29 år.

Vilken är din roll på polisen?

Jag jobbar som ordningspolis, vilket innebär att jag jobbar i polisbilen i uniform och att jag åker på alla jobb och larm som kommer in till polisen.

Hur länge har du arbetet som polis?

Jag har jobbat som polis i fyra år.

Hur vanligt är det, enligt din uppfattning, att ni på polisen får in anmälningar om kränkningar och mobbning på nätet?

Jag har gjort sex månader som utredare på kriminalenheten. Där förekom det att man fick utreda kränkningar på nätet. De ärendena som jag utredde utspelade sig på Facebook.

Men min uppfattning är att det inte kommer in så många anmälningar angående detta. Internet är nog lite av en skyddad värld, vilket både kan vara bra och dåligt.

Är din uppfattning att våra medborgare är medvetna om sina rättigheter vad gäller utsatthet på nätet?

Nej, man accepterar väldigt mycket mer och grövre saker på nätet än vad man hade gjort om dessa saker hade sagts i verkligheten, face to face. Det är lika fel att kränka någon när man sitter bakom en datorskärm eller en telefon, som det är IRL.

Får man som polis någon speciell utbildning vad gäller internet? I så fall hur ser den ut?

Nej, inte generellt. Det finns poliser med

specialutbildning, men hur den utbildningen ser ut vet inte jag. Men det är även en generationsfråga. Vi yngre poliser är uppväxta med internet och vet hur det fungerar med alla sociala medier osv. Så vi har nog ganska bra koll på hur det funkar, medan äldre poliser kanske inte alltid förstår hur stor spridningen av kränkningarna kan vara på internet. Och ibland kan det vara lite svårt att förklara för de äldre kollegorna hur Facebook och Twitter fungerar.

Uppfattningen hos barn och unga är ibland att det inte spelar någon roll om man anmäler sin utsatthet på nätet, att det inte leder någonstans. Vilken är din kommentar till det?

Jag tycker självklart att man ska anmäla detta till polisen och de aktörer som har med detta att göra, tex skolan. Om vi inom polisen inte får reda på det, så har vi verkligen ingen chans att göra något åt det.

Sen kan det vara svårt att bevisa vem som har suttit vid datorn när kränkningen skrevs. Men då har man i alla fall lyft upp det i ljuset och vi vuxna får en chans att hjälpa till.

Hur tycker du att skolpersonal som stöter på den här typen av problematik ska tänka och agera?

Ofta har man något som heter närpolis/områdespolis på polismyndigheten där man bor. De har ansvar för olika geografiska områden och jag tycker att skolpersonal ska kontakta sin närpolis och prata med honom/henne och beskriva problematiken.

Därifrån sen kan polisen komma till skolan och prata om detta. Kanske till och med prata med enskilda individer, både de som är utsatta och de som utsätter andra för detta.

Sen kan polisen samverka med skolan, socialtjänsten eller vad det nu kan vara och förhoppningsvis förhindra att det sker i framtiden.

Men skolpersonal bör absolut ta kontakt med sin närpolis.

Vad har du för råd till unga som är utsatta på nätet?

Berätta för någon vuxen. Det är säkert ett råd som alltid dyker upp, men jag tror att det är ett av de bästa råden.

Att gå och hålla detta inom sig är inget som någon mår bra av.

Har du några råd eller tips till oroliga föräldrar?

Var med på internet och se vad dina barn gör och vilka forum de hänger på. Låt inte internet bli en insynsskyddad värld där allt är okej.

Arbetar polisen förbyggande med den här typen av brott och i så fall hur?

På den avdelning jag jobbar arbetar vi inte direkt förebyggande mot det här. Däremot indirekt genom den kontakt vi har med ungdomar när vi är ute och jobbar.

Men jag vet inte exakt hur närpoliserna/områdespoliserna jobbar om jag ska vara ärlig, men de jobbar säkert förebyggande mot detta genom kontakten med skola och ungdomsgårdar.

Jesper Svensson

Dan Olweus – en pionjär

Dan Olweus anses vara en pionjär inom arbetet mot mobbning i skolan. Redan under 1970-talet genomförde han vetenskapliga undersökningar som betraktas som de första i sitt slag vad gäller mobbning i skolan. I sitt arbete med att undersöka skolmobbning framkom inte bara förklaringar till fenomenet mobbning utan det ledde också till ett så kallat åtgärdsprogram, Olweusprogrammet. Nedan redogörs för delar av det ursprungliga programmet.

Olweus var också tidigt ute med att formulera en definition av mobbning, en definition som under åren har utvecklats. Olweus definition löd:

En elev blir mobbad när han eller hon upprepade gånger eller under viss tid utsätts för negativa handlingar från eller flera andra elever (Olweus, 1991).

In sin tidiga dokumentation talar Olweus om två olika typer av mobbning. Direkt mobbning som syftar till öppna angrepp mot den utsatte i form av fysiska påhopp och andra uppenbara kränkningar. Han talar också om indirekt mobbning i form av mer diskreta påhopp och social isolering.

Målet med Olweusprogrammet är att minska mobbningen på skolan samt att förebygga den. Programmet har alltså både långsiktiga intentioner och akuta förhållningssätt.

Dessutom talar Olweus om vikten av att inte bara tala i negativa ordalag när det gäller arbetet med mobbning. Han menar att man också bör tala om saken i mer positiv bemärkelse och därmed formuleras ännu ett syfte med programmet. Nämligen att försöka åstadkomma bättre relationer eleverna emellan samt skapa förhållanden som gör det möjligt för utsatta och utsättande elever att trivas och fungera

bättre både i och utanför skolmiljön. Olweusprogrammet är uppdelat i tre olika nivåer. Det handlar om åtgärder på skolnivå, åtgärder på klassnivå och åtgärder på individnivå. När Olweus talar om åtgärder på skolnivå menar han skolan som helhet och dess inställning till problematiken, samt hur man arbetar förebyggande. Åtgärder på klassnivå handlar om klassen som helhet med ett gott socialt klimat i fokus. Åtgärder på individnivå handlar också om att arbeta för att ändra en individs negativa beteende.

Mer ingående beskriver Olweus de olika nivåerna på bland annat följande vis.

På skolnivå handlar det om att eleverna får svara på frågor gällande mobbning som sedan presenteras för de vuxna på en studiedag. Tillsammans bör de vuxna nu utifrån elevernas svar ta fram en övergripande handlingsplan mot mobbning. Idag är det enligt lag nödvändigt att ha en sådan plan som revideras varje år.

Vidare talar programmet om vikten av ett fullgott rastvaktsystem, om möjligheten för eleverna och föräldrar att få kontakt med vuxna på skolan gällande mobbning. Här föreslås till exempel en kontakttelefon. Det är också viktigt att föräldrarna blir informerade om vad som händer på skolan samt att man generellt arbetar med trivsel.

På klassnivå förespråkar Olweusprogrammet tydliga regler och förhållningssätt samt konsekvenser av hur de efterföljs. Det föreslås också att klassrådet kan vara ett tillfälle för regelbundna samtal om mobbning. Man menar vidare att det i klassrummet bör användas litteratur som behandlar ämnet som man sedan kan använda för diskussionsunderlag och rollspel.

Enligt Olweusprogrammet så kan man påverka klassen positivt genom grupparbeten. Det är då viktigt att arbetet kännetecknas av ett ömsesidigt beroende mellan eleverna. Andra typer av aktiviteter som man menar kan ha förebyggande och reducerande effekter på mobbningen är positiva sammankomster så som olika turneringar och klassfester. Gärna då med föräldrars närvaro.

På individnivå är det viktigt att omgående agera och föra samtal med båda parter i mobbningssituationen. Samtal som till en början bör hållas enskilt och därefter med mobbbarna i grupp.

Samtal med föräldrar till de inblandade rekommenderas också samt att man följer upp och utvärderar det hela.

De elever som i en mobbingsituation har en neutral hållning bör enligt Olweusprogrammet användas som stöd i processen. När programmet väl är infört på en skola erbjuds skolan ett kvalitetssäkringsverktyg. Något som på sikt i sin tur kan leda till att skolan blir en certifierad Olweus-skola.

(Källa: Erfarenheter av metodarbete mot mobbning. En jämförande fallstudie, Hanna Johansson 2011).

I en rapport från skolverket som utkom 2011 framkommer viss kritik mot Olweusprogrammet. Man menar att det är finns svårigheter med implementeringen av programmet i skolan. Det skulle innebära en förändrad struktur av hela skolans arbete då samtliga lärare behöver vara medvetna, engagerade och positivt inställda och att det finns strategier för förändringsarbetet. Att förändra en arbetsskulturer på en skola tar tid.

Jesper Svensson

TURNÉPLAN

Föreläsningar om unga på nätet

Anmäl dig på www.nolltolerans.org. Föreläsningarna är kostnadsfria.

2013

Mobbning & ungas digitala vardag

22/1 Tisdag Östersund
23/1 Onsdag Sundsvall
12/3 Tisdag Uppsala
13/3 Onsdag Västerås
14/3 Torsdag Eskilstuna
26/3 Tisdag Visby
9/4 Tisdag Falun
10/4 Onsdag Gävle
16/4 Tisdag Norrköping

17/4 Onsdag Linköping
24/4 Onsdag Karlstad
7/5 Tisdag Örebro
21/5 Tisdag Borås
10/9 Tisdag Luleå
11/9 Onsdag Umeå
17/9 Tisdag Helsingborg
18/9 Onsdag Malmö
19/9 Torsdag Kristianstad

2/10 Tisdag Stockholm
22/10 Tisdag Kalmar
23/10 Onsdag Karlskrona
24/10 Torsdag Växjö
5/11 Tisdag Halmstad
6/11 Onsdag Göteborg
19/11 Tisdag Jönköping
11/12 Tisdag Trollhättan
12/12 Onsdag Skövde